

СОВРЕМЕННОСТЬ

1

СОВРЕМЕНОСТ

СПИСАНИЕ ЗА ЛИТЕРАТУРА, КУЛТУРА И УМЕТНОСТ

2005

Год. 53, број 1 (февруари)

СОВРЕМЕНОСТ

Списание за литература, култура и уметност

Издавач: Современост, Скопје

Редакција:

д-р Васил Тоциновски, главен и одговорен уредник

м-р Виолета Мартиновска, уредник

м-р Методи Манев, уредник

Ранко Младеноски, извршен уредник

Лектор:

Верица Тоциновска

Ликовно-графичко решение:

Илија Богоевски

Компјутерска подготовка и печат:

Академски печат, Скопје

СОДРЖИНА

КНИЖЕВНИ ДИЈАЛОЗИ

<i>Гордана ПЕТРЕВСКА</i> ПОЕТОТ И ТАТКОВИНАТА СЕ ПОИМААТ КАКО СИНОНИМИ (разговор со Анте Поповски).....	7
---	---

ТВОРЕЧКА ЛАБОРАТОРИЈА

<i>Александар ПОПОВСКИ</i> ЧОВЕК ПИЛЕНЦЕ НЕ БИДУВА.....	30
--	----

<i>Срѓан КЕРИМ</i> ВИНОЖИТО.....	38
-------------------------------------	----

<i>Јадранка ВЛАДОВА</i> ФАБЈОЛА Е СИНАТА БОЈА НА ПЕРУНИКИТЕ.....	41
---	----

<i>Валентијина ПАВЛОВСКА</i> НА ДРАГАТА РИНА ПАВЛОВНА.....	46
---	----

<i>Саво КОСТАДИНОВСКИ</i> ИЗВАДОК ОД КНИГАТА НА ЖИВОТОТ.....	47
---	----

ИНТЕРПРЕТАЦИИ

<i>Вера ВЕСКОВИЌ - ВАНГЕЛИ</i> ЗОШТО СКОПЈЕ БЕШЕ ЕДНА ОД НАЈВАЖНИТЕ СТРАТЕШКИ ОДЛУКИ НА ТРЕТИОТ РАЈХ ВО НЕГОВИОТ БАЛКАНСКИ ПОХОД?.....	52
--	----

<i>Методи МАНЕВ</i> КОПНЕЖОТ ЗА СЛОБОДА - СУДБИНСКИ ПРЕДЗНАК НА ЈУНАЦИТЕ НА АРСЕНИ ЈОВКОВ.....	58
--	----

<i>Бисјерица МИРКУЛОВСКА</i> И ЦЕЛИОТ СВЕТ ДА СТАНЕ ЕДНАШ НАШ, ПАК В ГРОБ ЌЕ СЕ ВСЕЛИМЕ.....	64
--	----

<i>Димитијар БОШКОВ</i> ПОЕТСКАТА МИСЛА.....	67
---	----

<i>Владимир ИЛИЕВСКИ</i> ПОИМОТ ИНТЕРТЕКСТУАЛНОСТ НИЗ ПРИЗМАТА НА КНИЖЕВНОСТА КАКО ПОЛЕ НА ТЕКСТОВИ.....	71
--	----

<i>Ранко МЛАДЕНОСКИ</i> ЦИТАТ, ПАРАФРАЗА И ПЛАГИЈАТ.....	79
---	----

<i>Неда БАКЕВСКА</i> ХИПЕРТЕКСТ.....	85
---	----

ИСЧЕКОРУВАЊА

<i>Маѓдалена ХОРВАТ</i> ОВАА Е ТАА, ТВОЈАТА.....	91
---	----

ПРИОПШТУВАЊА

Страници за списанието “Октјабар”, Москва, Руска Федерација

<i>Елена ЛАПШИНА</i> РАСКРИЛЕНИОТ ЛАВ.....	96
<i>Елена ДОРОГАВЦЕВА</i> НЕ Е ПОГОЛЕМА ОД ПЕПЕРУТКА.....	98
<i>Олга ДЕОПИК</i> СОЛЕНА ВОДА.....	100
<i>Денис САВЕНОК</i> ДВЕ ПЕСНИ.....	103
<i>Елена ХОЛОПОВА</i> БРАЌА.....	105
<i>Анастјасија ЕРМАКОВА</i> СТОЈТЕ ДЕСНО, ПОМИНУВАЈТЕ ОДЛЕВО.....	110
КРИТИЧКИ ПРЕГЛЕД	
<i>Ранко МЛАДЕНОВСКИ</i> ХРВАТСКО-МАКЕДОНСКИ КНИЖЕВНИ МОСТОВИ.....	112
<i>Виолетта МАРТИНОВСКА</i> ЗНАЧАЈНО КНИЖЕВНО-ИСТОРИСКО РАСВЕТЛУВАЊЕ.....	116
<i>Нове ЦВЕТАНОСКИ</i> ДРАГОЦЕНО И РЕЛЕВАНТНО СВЕДОШТВО.....	118
<i>Славчо КОВИЛОСКИ</i> ЗА ТРАЈНОСТА НА ТРАДИЦИЈАТА.....	121
<i>Соња и Иван ГОЦИРОВИ</i> ВРЕДЕН МОНОГРАФСКИ ТРУД.....	126
<i>Христијо ПЕТРЕСКИ</i> СЕОФАТЕН ПРЕГЛЕД НА ГЕНЕЗАТА НА МАКЕДОНСКИОТ РАСКАЗ.....	129
<i>Гане ТОДОРОВСКИ</i> ЗА СВЕЖИНАТА НА ПОЕТСКИОТ ИСКАЗ.....	131
<i>Виолетта МАРТИНОВСКА</i> ИСКОНСКО ЖЕНСКО ПИСМО.....	134
<i>Владислава СПИРОСКА</i> ПОЕЗИЈА НА ШИРОКОГЛЕДОСТА.....	137
<i>Никола АЛТИЕВ</i> ЗЛАТНОУБОСТ ВО ЛИТЕРАТУРАТА - ГОРДОСТ ВО ДУШАТА.....	139
<i>Радован П. ЦВЕТКОВСКИ</i> НАВРАЌАЊЕ КОН ПОЕТСКАТА ЗБИРКА “КНЕЖЕ ЕЖЕ” ОД АЛЕСАНДАР ПОПОВСКИ.....	144

Ранко МЛАДЕНОСКИ

ЦИТАТ, ПАРАФРАЗА И ПЛАГИЈАТ

(Книжевно истражување)

1. Термини. Дефиниции; 1. 2. Аналогни мошви, слики, ионити; 1.3. Разликии; 2. Две илустрации за плагијаторство; 3. Квазилиитераитур. Квазиинитериреитација. Квазикриитика. Квази книжевна ииторија.

Во белетристиката, во литературната критика, односно во интерпретацијата, дескрипцијата на книжевните дела, во книжевната историја, е сосема вообичаена практиката да се преземаат одделни сегменти, делови од друг, туѓ текст кои се ставаат во функција на дообјаснување на темата којашто се обработува, односно што се елаборира. Тоа се таканаречените *цитати* и *парафраза*. Исто така, теоријата на литературата успеала, во рамките на нејзините можности се разбира, да ги детерминира поимите и постапките (методологијата) на цитирање и парафразирање, така што дилемите тука се сведени на минимум. Многу добро се знае што е цитат, како се цитира, кои се „правилата на игра“ при цитирањето и парафразирањето. Сосема е јасно утврдено како се користат и како се пренесуваат сегменти од туѓ дискурс.

Но, и покрај ваквата релативно солидно утврдена канонска норма, литературата, литературната критика и историја не се имуни на појавата од некоректно цитирање и парафразирање при што не се наведуваат комплетните податоци за цитатот (од кој автор, во кое

дело, на која страница од делото, кога и каде е објавено делото и кој е издавач на тоа дело). Понекогаш се наведува само авторот, некогаш авторот и делото, но без податокот за страница, година и издавач итн. Тоа, секако, не значи дека интенцијата е нешто да се скрие или да се замагли, ами станува збор за невнимателно методолошко следење на постапката при цитирањето и парафразирањето.¹

Сосема друго е прашањето кога се земаат сегменти од друг, туѓ, текст, а при тоа намерно се премолчува дека станува збор за цитат или пак за парафраза. Во најмала рака, тоа е злоупотреба, зашто се крие, се замаглува изворот од кој се зема текстовна секвенца, а во „најголема рака“ би можеле да кажеме дека станува збор за литературно криминалистичко дејание.

¹ Постмодернизмот (деструктивната уметност на новово време - како што тој најчесто се детерминира) на „широка врата“ го внесе цитатот (со или без наводници!) како една од стратегемите на својот творечки модел (или „анти-модел“?). Преку термините (или, ако сакате, постапките) како што се текстуална трансцедентност (транстекстуалност), интертекстуалност, метатекстуалност и слично, се „легализира“ преземањето на туѓи текстови, со или без(!) обврска да се наведе изворот. Но, не смее ова да се земе „здраво за готово“, зашто радикалната злоупотреба на ваквото постмодернистичко начело (или „анти-начело“?) ја нуди опасноста од канонизирање на плагијатот!

1. Термини. Дефиниции

Да потсетиме, сепак, најпрво на дефинициите (определбите) за поимите од насловот и од поднасловот, а и за некои други термини и поими за кои сметаме дека се во блиска семантичка врска со нив. За да нема никакви евентуални забуни.

Цитирањето е навод, место буквално наведено од некоја книга или текст, со наводници и со точно назначување на изворот.² Цитатот се зема како потврда или за илустрација на сопствените зборови, но има и поширока улога, на пример во книжевното дело каде што тој (цитатот) може да биде составен дел на неговата внатрешна структура или начин на поврзување со културната традиција. Цитатот графички се обележува со наводници со прецизно наведување на податоците за делото од кое се зема.³ Цитатот е, значи, точно, буквално пренесен дел од некој текст.⁴

Парафразата е прераскажување, описно искажување на нешто со цел тоа нешто подобро да се разбере, описно објаснување на некој текст преку поедноставување со прераскажување.⁵ Парафразата се дефинира уште и како прераскажување на некое дело со свои зборови така што во новиот јазичен облик да се задржи основната смисла на оригиналот.⁶ Парафразата е, значи, прераскажување на туѓи текстови, мисли и

изрази со свои зборови.⁷ Никаде не се споменува, но ќе потенцираме дека тоа (имплицитно!) се подразбира - и кога се парафразира треба да се наведе точно што и од каде се парафразира.

Пирајсџивото е разбојништво (на море), гусарство, грабеж, изнудување, книжевна кражба.⁸ Во македонските речници (едниот со српскохрватски толкувања, другиот правописен) ја среќаваме само формата *ипирајсџиво*. Формата „пиратерија“ ја нема!⁹

Ќе треба овде да го определиме и поимот *илаџијаџи* што го има во насловот и којшто е во блиска семантичко-сестринска врска со поимот *ипирајсџиво*. Ќе ни притреба подолу.

Плаџијаџиот се дефинира како книжевна кражба¹⁰, препишување од туѓи дела, недопустливо присвојување на туѓа духовна сопственост.¹¹ Свесно или несвесно присвојување на туѓи книжевни или научни идеи и текстови како сопствени. Во времето на ренесансата, Ѓ. Вида им препорачувал на оние кои вршеле „книжевна кражба кај поетите“ да водат сметка за да можат „внимателно да го сокријат грабежот“. Од 19 век наваму

² Милан Вујаклија, Лексикон страних речи и изрази, четврто допуњено и редиговано издање, Просвета, Београд, 1991, стр. 1007.

³ Речник книжевних термина, Институт за книжевност и уметност во Белград, Романов, Бања Лука, 1991, стр. 107.

⁴ Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања, Македонска книга, Графички завод Гоце Делчев, Скопје, 1986, стр. 1619.

⁵ Милан Вујаклија, Лексикон страних речи и изрази, цит. дело, стр. 647.

⁶ Речник книжевних термина, цит. дело, стр. 566.

⁷ Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања, цит. дело, стр. 643.

⁸ Милан Вујаклија, Лексикон страних речи и изрази, цит. дело, стр. 683 (пиратерија).

⁹ Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања, цит. дело, стр. 678. И: Правопис на македонскиот литературен јазик со правописен речник, Просветно дело, Скопје, 1986, стр. 425.

¹⁰ Крадењето се дефинира како предикативна функција која подразбира „земање туѓо без волја на сопственикот“. (Речник на македонскиот јазик со српскохрватски толкувања, цит. дело, стр. 360.). Доколку дејствувачот (оној што зема туѓо) не биде откриен и фатен (на дело), тој не мора да го наведува (ниту да става наводници, ниту да користи фусноти) туѓото што го зел без волја на сопственикот, ниту од каде го зел, ниту пак кој е сопственикот.

¹¹ Милан Вујаклија, Лексикон..., цит. дело, стр. 686.

плагијаторој (оној што прави плагијат) се гони законски за утврдената книжевна кражба и должен е да ја надомести штетата, додека постоечките примероци на неговото дело (плагијатот) се уништуваат. Се смета дека плагијат е и недозволеното користење на цитат без да се назначи изворот.¹² Плагијатот е, значи, литературна кражба, присвојување на туѓо авторство.¹³

И само уште еден поим. *Компилацијата* претставува дело коешто нема творечка оригиналност, туку е создадено со прибирање сегменти од други дела без нивно синтетично обединување.¹⁴ Компилацијата е дело сочинето врз основа на туѓи дела. Латинскиот збор *compilatio* во буквален превод значи - кражба.

1.2. Аналогни мотиви, слики, поенти

Литературата познава случаи на идентичност на искажаното на семантички план од двајца или повеќе автори кои немале меѓусебен ни директен (личен) ниту пак индиректен (преку своите дела) контакт. Блаже Конески покажа дека таквите појави не се реткост во литературата. Овие сличности во идеите кои се јавуваат независно една од друга, Конески ги дефинира како совпаѓања:

„Компаративната литература познава случаи кога, без можност за влијание и пренесување, на различни меридијани и во различни времиња се јавуваат аналогни мотиви, слики, поенти... ваквите појави... произлегуваат од сличноста на животиите

*услови и ситуации на различни просјори и во различни времиња“.*¹⁵

Конески наведува неколку сопствени искуства за тоа. Ние овде, за да биде појасно за што станува збор, ќе пренесеме само еден пример. Во песната „Одземање на силата“ (од циклусот „Марко Крале“), има стих со кој се истакнува космогониската идеја дека Демијургот (Господ, Бог, Творецот) ги создал луѓето за да откине од сопствената мака, односно да пренесе на нив дел од својата мака. Долго време по создавањето на овие стихови, Конески идентична идеја сретнал кај египетскиот поет Валентин од вториот век по Христа кој вели дека „светот настанал кога Мудроста, мајката на сите суштества, го создала од својата мака“. Конески појаснува:

*„Сличноста во овој случај и произлегува од изборот на еден систем на миско гледање и претставување. За тој систем е карактеристично незадоволството од делото на Демијургот. Во гносисичката филозофија таквото станоновије е доминантно. Мискојто гледање, поставено на оваа заедничка основа, можело да доведе до исти заклучок во два моменти што не се сврзани во време и просјор, при што било исклучено и можното влијание“.*¹⁶

1.3. Разликите

Разбирливо е дека меѓу појавата на ваквите аналогни мотиви од една и плагијаторството, односно книжевното пиратство од друга страна, во никој

¹² Речник книжевних термина, цит. дело, стр. 606.

¹³ Речник на македонскиот јазик со српско-хрватски толкувања, цит. дело, стр. 683.

¹⁴ Речник книжевних термина, цит. дело, стр. 390.

¹⁵ Блаже Конески, Совпаѓања, во: Блаже Конески, Ликови и теми, Македонска книга, Скопје, 1987, стр. 164.

¹⁶ Исто, стр. 165.

случај не може да се стави знак за еднаквост. Во првиот случај станува збор само за семантичка (содржинска) идентичност и тука не постои еднаквост (поистоветување) на нивото на формата (синтаксичките конструкции). Кај книжевното пиратство, пак, најчесто станува збор за идентичност на двете рамништа - и на рамниште на содржината (семантички), но и на рамниште на формата (синтаксички). Дотолку повеќе, што, плагијаторството многу често може да се препознае дури и по употребените интерпункциски знаци како што се, на пример, запирките. Поупростено, често кога се „препишува“ тоа се прави од збор до збор, од запирка до запирка, само со вметнување на одделни модални зборови кои имаат функција да камуфлираат.

Значи, имаме мошне солидна дислингвистичка меѓу плагијатот и таканаречените случајни аналогни семантички структури на два дискурса независни еден од друг.

2. Две илустрации за плагијаторство

Потсетуваме овде, како на мошне показателен материјал за проблематиката на цитатот, на двајца автори кои опширно и аналитички го засегнаа проблемот на плагијатот (и теориски и емпириски) во македонската книжевност - Атанас Вангелов и Марко Китевски. Вангелов пишуваше за преписите на Божин Павловски¹⁷, додека Марко Китевски за плагијатот на Томе Саздов.¹⁸

Атанас Вангелов покажа во својата книга, меѓу другото, дека Божин Павловски во романот „Дува“ користел на еден недопустлив начин материјали од ракописот „Бигорски извори“ на Трајко Дамевски - Шате. Ракописот му бил дос-

тапен на Б. Павловски како директор на „Мисла“ каде бил понуден за печатење. Без да навлегуваме во опишување на сите околности во кои дошло до злоупотреба на ракописот, ќе наведеме само еден мал дел од примерите во кои се гледа како Б. Павловски ги пренесувал текстовните сегменти од „Бигорски извори“ на авторот Трајко Дамевски - Шате во својата „Дува“. Во романот „Дува“ пишува:

*„Бродојџ лазеше по површинајџа на водајџа како сламка во полен лежен вода. Никакви бури, никакви ветрови, цела среќа шџџо имавме брод на пара, ако пајџувавме со едра, без поволен ветер ќе ни шџребаа и појџ месеци“.*¹⁹

Кај Трајко Дамевски - Шате, во неговиот патопис „Бигорски извори“ пишува:

*„Бродојџ лазеше по површинајџа на океанојџ како некоја сламка во полен лежен вода. Никакви бури, никакви ветрови и ако би пајџувале како шџџо во сџџа-ро време морейловцијџе оделе со полајџна не би месец дена од месџџо шџргнале“.*²⁰

Не треба на човека многу да му „збира црпката“, како што знае да каже Вангелов, па да види и да разбере дека Божин Павловски ги користел „Бигорски извори“ на Трајко Дамевски - Шате и дека од нив црпел материјал за романот „Дува“. Преземајќи мноштво вакви пасуси од „Бигорски извори“, без да наведе дека цитира или парафразира, Божин Павловски создаде роман-плагијат.

Во 1997 година излезе од печат книгата „Усна народна книжевност“ од др Томе Саздов како прв том од мошне амбициозниот Проект „Историја на македонската книжевност“. По нејзиното излегување и промовирање реагираше Марко Китевски кој тврдеше дека „...книгата 'Усна народна книжевност' од

¹⁷ Атанас Вангелов, Преписите на Божин Павловски, Македонска книга, Скопје, 1992.

¹⁸ Марко Китевски, Фолклорот огледало на народниот живот, Менора, Скопје, 2002.

¹⁹ Атанас Вангелов, Преписите на Божин Павловски, цит. дело, стр. 287.

²⁰ Исто.

д-р Томе Саздов во значителен дел има карактеристики на плагијат“.²¹ Китевски обвинуваше дека не мал дел од текстовите во книгата се негови трудови работени во Институтот за македонска литература од неговото вработување во 1983 година. Станува збор, всушност, за материјали чии делови се објавени во книгите „Фолклорни бисери“ и „Прилози за македонскиот фолклор“ чиј потписник е Марко Китевски, но и за необјавени материјали кои Саздов ги зел од архивата на Институтот. Марко Китевски, слично како и Вангелов, во веќе спомнатата книга (Фолклорот огледало на народниот живот) покажа како Томе Саздов на недопустлив начин користел туѓи материјали без коректно да го посочи изворот. Само со еден пример ќе илустрираме како Китевски го покажа преписот.

Во книгата „Усна народна книжевност“ на Томе Саздов пишува:

*„Поѓолем број митолошки народни песни се поврзани со верувањето во постојење на змејот. Сиорео народното верување змејот е машко дете што го родила обична жена, што го носела подолго од вообичаеното време (15, 18 или 20 месеци). Детето змеј по мискиите имало крилца, кои можеле да ги забележат само праведните и чесни луѓе“.*²²

Овој сегмент е безмалку ист со веќе објавеното од Марко Китевски во 1989 година (осум години пред појавата на книгата на Томе Саздов) во „Прилози за македонскиот фолклор“:

„Поѓолем број митолошки народни песни се поврзани со верувањето во постојење на змејот. Во народното верување змејот е машко дете што го родила обична жена и што го носела по-

*долго од обично: 15, 18 или дваесет месеци. (...) Кога ќе се родело детето - змеј по мискиите имало мали крилца а нив можел да ги види само праведен чесен човек“.*²³

Сосема е јасно дека Томе Саздов го искористил сегментот од Марко Китевски, но при тоа (сосема некорктно) не го навел изворот од којшто зема, односно во случајов препишува.

Токму во врска со изворот од кој се зема, односно од кој се користи текстовен сегмент, Вангелов потенцира:

*„...писателот не само што е должен да ги почитува 'изворите', ами што во една мера да сведочи за нивниот авторитет... Ако 'изворите' се тие кои помагаат да се постигне автентичност и верификација на искажаното... не би можело да стане збор за тоа дека може да се зба во нивната 'природа'. Значи, тие доуштината неограничено да се 'црпат' од нив, но затоа пак, во замена за тоа, тираниски бараат во секое време и на секое место да се покажува оти нивното е нивно“.*²⁴

Само од приложените примери е јасно дека Божин Павловски и Томе Саздов не ги почитувале изворите, а уште помалку имале намера да сведочат за нивниот авторитет. Не ги почитувале основните методолошки правила за цитатот, односно за цитирањето. Плагијатите се повеќе од очигледни.

3. Квазилитература. Квазиинтерпретација. Квазикритика. Квазиисторија

²¹ Марко Китевски, Фолклорот огледало на народниот живот, цит. дело, стр. 211.

²² Д-р Томе Саздов, Усна народна книжевност, Детска радост, Скопје, 1997, стр. 45.

²³ Марко Китевски, Фолклорот огледало на народниот живот, цит. дело, стр. 226.

²⁴ Атанас Вангелов, Преписите на Божин Павловски, цит. дело, стр. 38.

Појавата на непочитување на изворот од кој се зема одреден сегмент, односно непочитување на постапката на цитирање, имплицира (ретроспективно, но и во перспектива) неколку девијантни појави во книжевноста (но и пошироко!), независно од тоа дали станува збор за белетристиката, за книжевната критика, односно за книжевната интерпретација, или пак за книжевната историја.

Прво, некоректното цитирање (најгрубо кажано - препишувањето) имплицира неинвентивност, некреатив-

тика, книжевна историја); Второ, плагијаторството подразбира свесно креирање квазилитература, квазикритика, квази книжевна историја; Трето, ваквите појави би можеле да сугерираат духовна криза на глобално ниво во литературата; Четврто, идентично на претходното, „негувањето“ на плагијатот имплицира криза на моралот воопшто; Петто, пиратството во литературата ја одржува во живот опасноста од генерирање сè нови и нови „генерации“ плагијатори во македонската книжевна сфера.²⁵

ност во рамките на литературното творештво (книжевни дела, книжевна кри-

²⁵ Ќе треба овде да се посочи и фактот дека прашањето на книжевното плагијаторство е проблем којшто навлегува во пошироката општествено-политичка, односно правна сфера, најточно во неефикасноста на судството. Законот за авторско право (Сл. весник на РМ, бр. 47, 12.09. 1996) којшто е во правна сила, ги штити авторите од злоупотреби на нивните дела (особено членовите 16 и 19). Меѓутоа, судската практика покажува неснаодливост при решавањето на ваквите случаи. Потврда за тоа се, секако, неколкуте постапки коишто моментно се водат во судовите за докажување на злоупотреба на авторските права. Тие постапки или се одолговлекуваат, или пак завршуваат на штета на веќе оштетените автори!

СОВРЕМЕНОСТ

Списание за литература, култура и уметност

Издавач: Современост, Скопје

Управен одбор:

д-р Димитар Бошков, претседател

д-р Добрила Миловска

д-р Васил Тоциновски

Радован П. Цветковски

Мишо Китаноски

Првиот број на Современост излезе во Скопје, април 1951 година.

Досегашни главни и одговорни уредници:

(1951) - Киро Хаџи Василев

(1951 - 1952) - Владо Малески

(1952 - 1953) - Славко Јаневски, Димитар Митрев и Ацо Шопов

(1954 - 1968) - Димитар Митрев

(1969 - 1982) - Георги Сталев

(1983 - 2002) - Александар Алексиев

Списанието излегува петнати годишно со материјална поддршка од

Министерството за култура на Република Македонија

Материјалите до еден авторски табак, се доставуваат на дискета и печатен текст на македониан тајмс 12, не се рецензираат и не се враќаат.

Адреса: Списание "Современост", Скопје,

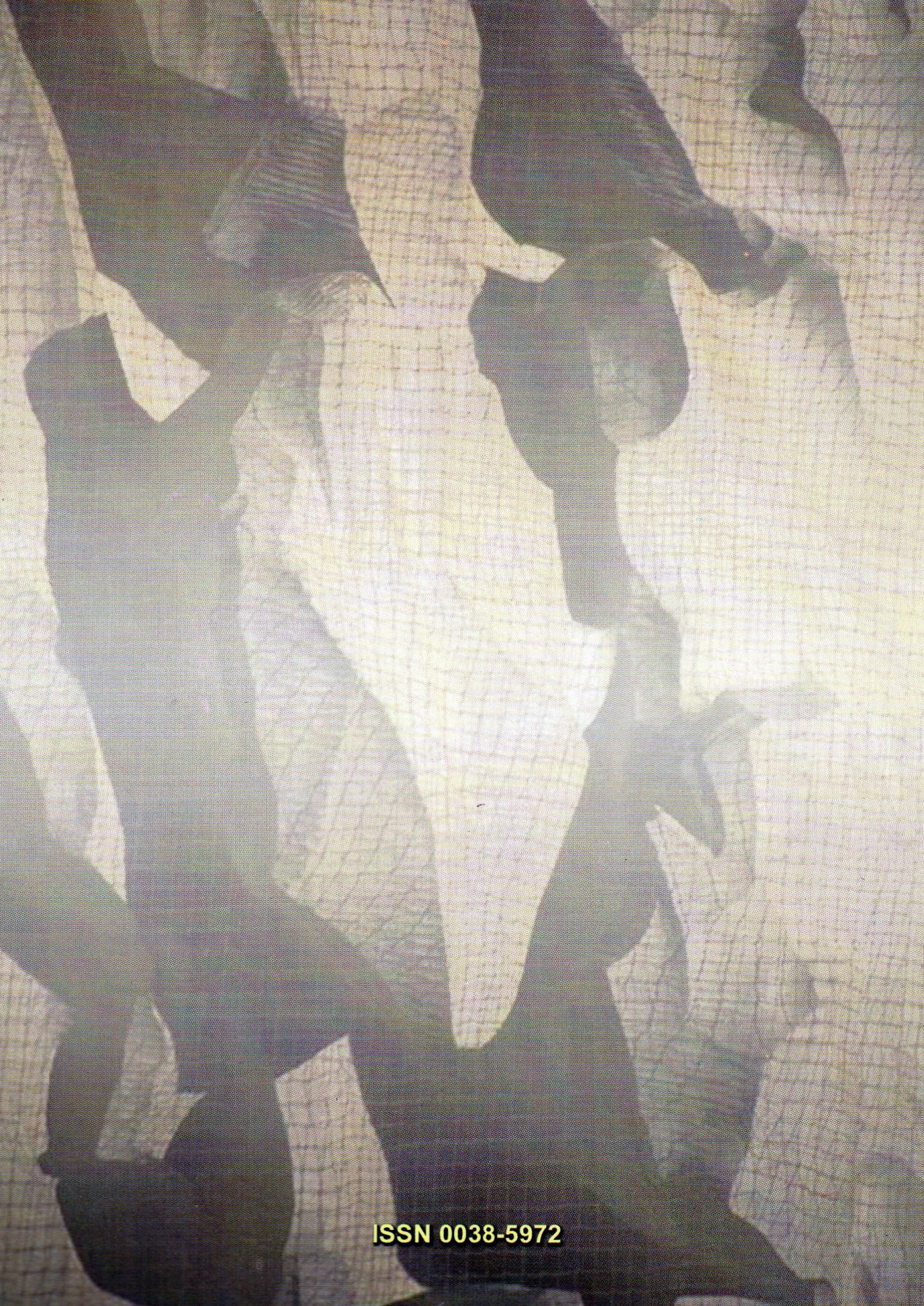
ул. Франклин Рузвелт 8, пош. фах 221.

Чек с/ка 300000001185473,

Даночен број 4030988132811

Комерцијална банка а.д. Скопје

Годишната претплата изнесува 1000 денари, за странство 40 евра.

ISSN 0038-5972